

Sundom centrum, utlåtanden och åsikter i PDB-skedet samt bemötandena av dem

Utlåtanden

1. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten	2
2. Elisa Abp.....	2
3. Museiverket	2
4. Österbottens museum	2
5. Österbottens förbund	3
6. Österbottens räddningsverk.....	3
7. Hem- och anstaltsvården	3
8. Sundom områdeskommitté.....	3
9. Suomen Turvallisuusverkko Oy	5
10. Vasa Elnät Ab.....	6
11. Rådet för personer med funktionsnedsättning i Vasa	6

Åsikter

12. Markägare (Sundom)	7
13. Markägare (Sundom)	7
14. Pensionärshemföreningen Hemgården r.f.	9
15. Sundom bygdeförening.....	9
16. Sundom samfällighet	11
17. Vaasan Perheravintolat Oy.....	11

Utlåtanden

1. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten	Bemötande
<p>Eftersom planprojektet berör ett område med kulturhistorisk betydelse för landskapet, förbehåller sig NTM-centralen möjligheten att ge utlåtande i projektets utkast- och förslagsskede.</p> <p>I det här skedet anser NTM-centralen att planprojektens bakgrund, mål, intressenter samt utredningssituation, som enligt planerna uppdateras från fall till fall, har utretts tillräckligt noggrant i projektets program för deltagande och bedömning.</p>	Antecknas för kännedom.
<p>Detaljplanen för Sundom centrum är den första detaljplanen för det egentliga byområdet. NTM-centralen anser att det påbörjade detaljplanearbetet är mycket nödvändigt med beaktande av de på området genomförda och pågående byggprojekten samt byområdets kulturhistoriska och landskapsmässiga värde, vilket också har beaktats i bedömningsprogrammet.</p> <p>NTM-centralen har i det här skedet inget annat att anmärka på ärendet.</p>	
2. Elisa Abp	
<p>Elisa Abp har inget att anmärka på detaljplanen.</p> <p>Elisa Abp har datakommunikationskablar på området och de som verkar på området bör vara medvetna om att de finns där och se till att de skyddas tillräckligt.</p> <p>Ifall kablar måste flyttas bör den för vilken flyttningen är nödvändig kontakta Elisa i god tid och beställa flyttningen.</p> <p>Flyttningarna är avgiftsbelagda (markanvändnings- och bygglagen 89 §).</p>	Antecknas för kännedom.
3. Museiverket	
<p>Enligt samarbetsavtalet mellan Museiverket och Österbottens museum är det Österbottens museum som ger utlåtande om ärendet.</p>	Antecknas för kännedom.
4. Österbottens museum	
<p>En del av planeringsområdet hör till den i den för landskapet värdefulla byggda kulturmiljön, Östergränden och Sundom prästgård som ingår i den nya landskapsplan som är under beredning. I Vasa generalplan är området en del av ett för landskapet eller lokalt betydelsefullt kulturmiljöområde sk-2.</p> <p>Österbottens landskapsmuseum anser att områdets värden har beaktats i programmet för deltagande och bedömning och att en del av dem även har tagits upp som mål för planeringsarbetet.</p>	Antecknas för kännedom.

Landskapsmuseet har inget att anmärka på programmet för deltagande och bedömning.	
5. Österbottens förbund	
Österbottens förbund meddelar att det inte ger något utlåtande om programmet för deltagande och bedömning i anslutning till detaljplanen för Sundom centrum men kommer eventuellt att ge utlåtande om detaljplaneutkastet.	Antecknas för kännedom.
6. Österbottens räddningsverk	
Enligt Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO, har det åren 2014-2018 skett 7 st olyckor, inom planeområdet, som krävt räddningsverkets åtgärder. Två av dessa olyckor är trafikolyckor. Enligt räddningsverkets åsikt kunde målen för planeringen i programmet för deltagande och bedömning kompletteras med trafiksäkerhet.	Förbättrande av trafiksäkerheten läggs till som mål för detaljplanen
7. Hem- och anstaltsvården	
Inget utlåtande men ett förslag till korrigerig. Det finns inget äldreboende, Hemgården hyr ut radhusbostäder på privata marknaden för seniorer	Korrigeras
8. Sundom områdeskommitté	
Sundom områdeskommitté anser att den programförklaring för deltagande och bedömning som godkänts av stadsstyrelsen i Vasa 3.6.2019 är välgjord.	
Sundom områdeskommitté lyfter fram vikten av att även andra delar av centrala områden i byn planeras.	
Området som avses som Sundom bys centrum består bl.a. av Sundom lärcenter, Vindängens daghem, Vasa HandiTec:s företagsutrymmen, Sundom Museiområde, Prästgården, Pensionärshemmet Hemgården (äldreboende), Vaasan Perheravintolat Oy med marknadsföringsnamnet Grillo och Amazing Family Gym Sundom. Därtill delas centrumområdet av en statlig livligt trafikerad förbindelseväg (huvudvägen genom byn) och av ett större dike, Ådran. Området är betecknat som nationellt värdefullt och som ett kulturhistoriskt och landskapsmässigt värdefullt område.	
Sundom områdeskommitté anser att all planering och allt byggande bör anpassas till miljön, det befintliga inom området, både vad gäller arkitekturen och färgsättningen av byggnader, så tillvida att det ger ett mervärde. Byggnader som inte ger ett mervärde och som inte kan anpassas till denna historiska kulturmiljö bör kunna avlägsnas eller förnyas.	Förutom de byggnader som ska skyddas kan byggnadernas ägare ersätta gamla byggnader med nya som bättre passar i miljön. Verksamheten i byggnaderna, såsom t. ex. affär, ställer vissa villkor på planeringen, och på grund av dem passar en del av byggnaderna inte nödvändigtvis vad gäller dimensionen ihop med det gamla byggnadsbeståndet. Strävan med detaljplanebestämmelserna (exempelvis

Områdeskommittén anser att vägen bör breddas och förbättras i samband med övrig utbyggnad av centrum, så att helheten fungerar på ett tryggt och ändamålsenligt sätt för fotgängare, cyklister och bilister. Speciellt viktigt är detta vid lärcentret och daghemmet. Den tunga trafiken som idag styrs genom centrum av Sundom bör beaktas i planen.

Områdena längs med Ådran bör snyggas upp och anpassas till den kulturhistoriska helheten. Grönområden och parkområden bör anges i planen.

Marken längs Ådran består av lerjord med dålig bärighet vilket gör att trycket från tung trafik pressar upp botten av diket. Detta i samband med att det nästintill stillastående vattnet gör att växtligheten i dikesbotten är tät. Eftersom Ådran har så dåligt fall gör uppdamningen att översvämningsrisken är stor på områdena ovanom Kronviksvägen.

Det har framförts att en rörläggning av sträckan mellan Myrgrundsvägen och Norrbysvängens bro skulle vara det bästa alternativet och skulle maximera utnyttjandet av området, samt att staden tar ansvar för rensningen av sträckan mellan Myrgrundsvägen och Kronviksvägen. Delägarna i sammanslutningen kan inte kostnadsmissigt belastas för de svårigheter som detaljplanen kommer att innebära för underhållet av Ådran. Oberoende omständigheter bör staden ta både det ekonomiska och det tekniska ansvaret för att minst vart tredje år ombesörja rensningen av Ådran mellan Norrbysvängens bro och Kronviksvägen.

Detaljplanen får inte försvåra bedrivandet av jordbruk på Bredsundet.

Vad gäller nuvarande företagare på området bör dessa ges verksamhetsmöjligheter och förtur till markinköp för företagande på området enligt planens anvisningar om planen i annat fall försämrar deras utkomstmöjligheter. Vaasan Perheravintolat, Grillo inkommer med ett separat utlåtande, vilket vi hoppas staden beaktar.

Köpcenter med torg och "nära dig" - verksamhet

- blombutik, bageri, barverksamhet, lunchrestaurang och möteslokaler för byns föreningar, företagare och andra intressenter kunde inrymmas i butikscentret eller finnas på området,

- gemensamma företagarutrymmen i övre våningen av nya köpcentret

- torg som en del av butikscentret skulle skapa samhörighet i byn.

För att få till stånd de största synergieffekterna mellan invånarna och mellan butikerna, nuvarande K-butiken i Sundom och nya KPO-helheten kunde ett projekt kring detaljplanen, med målet att stärka det sociala kapitalet och den starka sammanhållningen i byn, initieras med

fasadmateriell och färger) är dock att anpassa nybyggnaderna till den kulturhistoriska miljön så bra som möjligt.

Förbättrande av trafiksäkerheten läggs till som mål för detaljplanen.

I detaljplanen anges områdesreserveringar för vägområdena. Mer detaljerade lösningar anges senare i trafikplanen. Trafiklösningar som berör Sundomvägen bör alltid förhandlas med NTM-centralen.

Information om problemet har tillställts de ansvariga instanserna, NTM-centralen och Kommuntekniken i Vasa.

I detaljplaneutkastet har Ådran beaktats genom att tillräckligt med fritt utrymme har lämnats vid diket kanter, så att muddring är möjlig även i fortsättningen. Områdena invid diket är lämnade som grönområden eller åker, så att dagvatten som bildas på detaljplaneområdet är lättare att hantera. I detaljplanen anges bestämmelser angående dagvattnet.

I detaljplanen anges inte om Ådran lämnas som öppet dike eller om det ska rörläggas. Ådran och dess kantområden definieras som grön- eller skyddsgrönområden, varvid rörläggning inte märkbart skulle påverka möjligheterna att använda markområdet. Växtligheten på Ådrans kantområden är ett viktigt skyddande element, som delar två områden från varandra, två områden vars bygnadsbestånd till dimensionering och användningsändamål är rätt olika (prästgården och hembygdsmuseumsområdet respektive skolcentret och affärsområdet).

Strävan i detaljplanen är att möjliggöra flera olika platser för affärsbyggande. På området som planeras finns det dock begränsat med utrymme.

Arrendeavtal och köp görs separat och är mellan fastighetssektorn och företagen. Vasa stads markpolitiska program styr fastighetssektorns verksamhet.

I detaljplan bestäms tomtindelning, bygggrätt och användningsändamål. På detaljplanenivå bestäms användningsändamålet på en grov nivå, (t. ex. service- och affärsverksamhet), det är inte möjligt att exakt fastställa hurdana funktioner eller företag som placeras i byggnaderna.

Leader-stöd från t.ex. Aktion Österbotten och med Sundom områdeskommitté /Vasa stad som projektägare. En lämplig tidpunkt för projektet kunde vara våren 2020. Detta kunde delfinansieras via Crowdfunding. Ett samarbete med någon eller några av högskolorna i Vasa kunde här initieras.

Vad gäller området kring Pensionärshemmet Hemgården önskar Sundom områdeskommitté att Hemgården fortsättningsvis skall vara en trygg och naturlig boplats för äldre som inte längre orkar bo hemma utan behöver en plats med någon form av service.

Det närliggande området kunde även bestå av bostäder för yngre människor, barnfamiljer och studerande. Även nya boendeformer för ungdomar kunde diskuteras.

Vad gäller Sundom lärcenter och områdena kring skolkomplexet och daghemmet, så hoppas områdeskommittén att den typens fostrande och pedagogiska verksamhet koncentreras till den östra sidan av vägen. På samma område borde inplaneras en hälso- och socialvårds-mottagning både för skolelever, mödrarådgivningen, barnrådgivningen och för äldre.

Sundom områdeskommitté vill här framhålla likvärdig service i Sundom som i övriga delar av staden Vasa.

Sundom Lokal-TV bör anvisas utrymmen. Sundom Lokal-TV och Sundom MerÖppet bibliotek finns idag inne i lärcentret och är en del av Sundoms image och framtidsskapare och bevarare.

Sundom skola måste för ett par år sedan rättigheten att fungera som tillredningskök. I samband med planeringen av skolans utbyggnad rekommenderar vi att man tar med en utvidgning och återinförande av ett tillredningskök. Köket kunde också användas vid större tillställningar för t.ex. lägerskolor om Öjbergets verksamhet utvidgas och som extra kök om något oväntat inträffar.

Utrymme för olika arkiv i Sundom. Här hoppas vi att t.ex. ett befolkningsskydd kunde byggas, där olika föreningsarkiv kunde inrymmas.

Sundom centrumplanering, en unik möjlighet till landsbygdsprofilering i Vasa, vilket nu ger potential för eko, reko och "nära dig" tankar och hoppas denna profilering kan styra planeringen, modernt men naturenligt - ekonomiskt och ekologiskt hållbart, vilket är målsättningen för sundomborna.

9. Suomen Turvallisuusverkko Oy

Suomen Turvallisuusverkko Oy har inget att yttra och inte heller något behov av deltagande i anslutning till planeringshelheten

För närvarande har resultatområdet Vasa stads hem- och anstaltsvård inte för avsikt att bygga några nya servicehus i Sundom, men detaljplanen gör det möjligt för privata aktörer att förverkliga både normalt bostadsbyggande och serviceboende på området.

I den här detaljplanen definieras i huvudsak byggplatser för offentlig och privat service. En mer omfattande diskussion angående planläggning av nya platser för boende kan tas upp först i framtiden, om det för Sundom görs en mera omfattande detaljplan med målet att förtäta gamla byaområden.

Den pedagogiska verksamheten koncentreras även i fortsättningen i miljön kring skolcentrum.

Planläggningen har på gång ett stadsdelscentrumarbete, vars mål är att Vasas områdescentrum bevaras så livskraftiga som möjligt. Arbetets målsättning är att identifiera de för utveckling viktigaste stadsdels- och byacentrumen, så att de tillgängliga resurserna kan styras till utvecklingen av dessa. Sundom centrum är ett av dessa områdescentrum. Planläggningens olika metoder att styra placeringen av service är dock begränsade. På plannivå skapas möjlighet att genomföra byggande, men det slutliga investerings- och genomförandebeslutet tas alltid av den sektor som ansvarar för ordnandet av ifrågavarande service.

Planläggningen konstaterar att områdeskommitténs önskemål om offentlig service är berättigade och i linje med stadsdelscentrumsarbetet. Önskemålen tillkännages hussektorn och de sektorer som ärendena berör.

Utgångsläget är att föreningar och företag själva är ansvariga för förverkligandet och upprätthållandet av sina arkiv- och verksamhetsutrymmen. Med tanke på jämlikheten kan staden inte förverkliga utrymmen för endast en del av föreningarna.

Behovsutredningsgruppen för Sundomområdet har under möte 17.2.2020 meddelat Planläggningen, att i samband med utbyggnaden av Sundom skola är det inte tänkt att tillredningskök ska förverkligas utan för Sundom skola räcker det med servicekök.

Antecknas för kännedom.

10. Vasa Elnät Ab	
<p>Det egentliga utlåtandet ger vi i utkastskedet. Här för kännedom uppgifter om kabelnätets läge på området enligt koordinatsystemet ETRS GK 22. Vi fastställer eventuella platser för transformatorstationer och nödvändiga servitut i utkastskedet.</p>	Antecknas för kännedom
11. Rådet för personer med funktionsnedsättning i Vasa	
<p>Rådet för personer med funktionsnedsättning i Vasa har inget att yttra i det här skedet.</p>	Antecknas för kännedom

Åsikter

12. Markägare (Sundom)	Bemötande
<p>Enligt nuvarande generalplan är ca 1/3 av fastigheten uppgiven som rekreationsområde. Då det från företagares sida visats intresse för området anser vi att hela fastigheten bör reserveras för handel och nödvändig service. Enligt vårt förmenande är det i förslaget till detaljplan reserverat för lite mark för kommersiell användning.</p> <p>Den tänkta friluftsleden som enligt generalplanen ingår i detaljplaneområdet kan med fördel placeras på andra sidan av Ådron.</p>	<p>Områdesavgränsningarna i generalplanerna är alltid riktgivande. Det är inte meningen att rutternas sträckningar och användningsändamålens gränser ska tolkas som exakta, utan de bestäms noggrannare i detaljplanen.</p> <p>Möjligheterna att bygga på ifrågavarande fastighet påverkas av marknivån, som är den lägsta i området. Fastigheten finns på en öppen plats i åkerlandskapet. På den plats som skulle passa bäst för byggande går samhällstekniska ledningar, och för dem bildas servitut i detaljplanen. En allmän princip är att om ledningar måste flyttas på grund av byggande, betalar dem som inleder byggprojektet flyttningen. Av ovannämnda orsaker anvisas i utkastskedet en byggplats endast för småskaligt byggande på fastigheten. I det andra utkastalternativet anvisas inte några byggplatser på fastigheten.</p> <p>Den friluftsled som finns utmärkt i generalplanen märks inte ut i detaljplanens utkastskede, detta eftersom man längs Ådrans kanter behöver ordentligt med utrymme vid regelbundna muddringsarbeten.</p>
13. Markägare (Sundom)	
<p>Ifall KPO bygger en S-market, bör utseendet och utförandet av denna S-market bli helt annorlunda än motsvarande marketar i bygden.</p> <p>Färg, form och storlek av byggnader, parkeringar, etc. relaterade till marketen bör anpassas till omkringliggande byggnation.</p>	<p>Som funktion ställer en detaljhandel vissa villkor på planeringen, vilket leder till att affärsbyggnader vad gäller dimensionen är omöjligt att anpassa till det gamla byggnadsbeståndet på området. Strävan med detaljplanebestämmelserna (exempelvis fasadmateriell, färger, reklamordningar, strukturering/organisering av parkeringsområden och planteringar) är emellertid att så bra som möjligt anpassa nybyggnaderna till den kulturhistoriska miljön. Strävan är också att genom placeringen av grönområdena och de områden som bör planteras påverka hur byggnaderna smälter in i omgivningen.</p> <p>Utseendet på bränsledistributionsstationen kan inte nästan alls påverkas med planbestämmelser.</p>
<p>Att placera en market i omedelbar närhet till Lärcentret och daghemsverksamheten är också en sak som bör övervägas, både gällande miljö, trafik och buller synpunkter men också gällande barnens/ungdomarnas mat och kostvanor, blir det trafik mellan skolan - marketen på rasterna?</p>	<p>Förbättrande av trafiksäkerheten läggs till som mål för detaljplanen.</p>
<p>Den ideala placeringen för en market, är inte i centrum av bostadsområdet utan i utkanten av bebyggelsen där trafiken till/från byn passerar på ett naturligt sätt, t.ex. området på västra sidan av Myrgrundsvägen, nära vindkraftverket, vore ett passande område för en market. Detta område är p.g.a. buller ändå icke användbart för</p>	<p>I generalplanen finns tre ställen längs Myrgrundsvägen/Sundomvägen utmärkta för service, handel och förvaltning (P eller P1). Det område som är längst i söder är den befintliga affären i Översundom, det mittersta området är det område i Yttersundom som nu planläggs och området längst norrut är på Myrgrund, strax söder om Myrgrundbron. Området som planläggs</p>

bostadsbyggande och kunde användas till småindustri och service.

är det största av de tre och det är också i landskapsplanen anvisat som närservicecentrum. Placering av kommersiell verksamhet på området är också historiskt berättigat. Till området har redan länge koncentrerats offentlig och kommersiell service.

Den placering som föreslås mellan vindmöllan och Myrgrundsvägen är inte i generalplanen anvisad för placering av service, utan det är anvisat som industriområde. Platsen skulle fungera för personbilstrafik till en affär. Vid placeringen av närservice bör dock även Vasa stads strategi gällande hållbara färd sätt (gång-, cykel-, kollektivtrafik) beaktas. Den i åsikten föreslagna platsen är inte så lättillgänglig för lätttrafik med tanke på invånarna i de gamla byområdena. På grund av närbelägna, stora Naturaområden kommer nästan hela västra sidan om Myrgrundsvägen förbli obebyggt även i framtiden. Tillgängligheten för lätttrafik försvagas för Sundoms gamla byområden även i framtiden.

På den gamla skolans tomt finns det ännu en kvarvarande byggnad. Denna bör renoveras och fasaden återställas i sitt ursprungliga skick.

Vid inventeringen år 2013 föreslogs skydd för den gamla folkskolans utbyggnad Nyskolan och folkskolans gårdsbyggnad. År 2020 konstaterade inventeringsarbetsgruppen att de viktigaste värdena av gårdshelheten gick förlorade när skolans huvudbyggnad brann. De byggnader som är bevarade på gården har kulturhistoriskt värde och värde i fråga om byggnadernas ålder. Nyskolan har även arkitektoniskt värde men en del av det har gått förlorat i och med gjorda ändringar. Under den tid Nyskolan fungerade som båtverkstad gjordes stora ändringar i den och därför motsvarar dess yttre inte längre det ursprungliga. I inomhusutrymmena finns inte längre den ursprungliga rumsindelningen, eftersom mellanväggar har rivits på grund av verkstadsverksamhetens behov av utrymme. Ekonomibygnaden har bibehållit sin ursprungliga utformning men som enskild byggnad är den vanlig och den representerar inte skolbyggande, som helhetens värde hör samman med.

Den gamla skolans huvudbyggnad brann tyvärr ned till grunden för ca 20 år sedan. Om möjligt borde denna ersättas med en byggnad som i sitt formspråk motsvarar den gamla och går i samklang med den kvarvarande byggnaden på tomten och bostadshuset nära planeringsområdet.

Detaljplanen gör det i praktiken inte möjligt att bevara de här byggnaderna.

Enligt detaljplanen ersätts den gamla skolans gårdshelhet med kommersiellt byggande och parkeringsområden som behövs i anslutning därtill.

Sundom hembygdsmuseum och väderkvarnen ligger som rågranne till det planerade området. Dessutom finns ett antal gamla bostadshus som har renoverats i gammal stil runt om hela området.

Byggnaderna på detaljplaneområdet bör byggas i arkitektonisk samklang med dessa.

Stråvan med detaljplanebestämmelserna (exempelvis fasadmateriäl, färger, reklamordningar, organisering av parkeringsområden och planteringar) är dock att nybyggnaderna ska anpassas så bra som möjligt till den kulturhistoriska miljön. Stråvan är också att med placeringen av grönområdena och områden som ska planteras påverka anpassningen av byggnaderna till miljön.

<p>Under min kvällspromenad häromdagen tog jag fotografier av omkringliggande byggnader. Med beaktande av vad kommersiella intressen och staden/kommunen har byggt i området tidigare, blir man mycket skeptisk till möjligheten att integrera butiker, kontor och kommersiella byggnader i området. I vågskålen är boendemiljön i en av dom mest centrala delarna av en gammal by.</p>	
<p>14. Pensionärshemföreningen Hemgården r.f.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Sundom pensionärshemförening ser positivt på att en detaljplanering av Sundom kommit igång och hoppas att våra synpunkter kan vara till nytta i det fortsatta arbetet där vi också hoppas på en växelverkan under projektets gång, gärna i form av direkt dialog. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Gällande det PY-område där även våra fastigheter finns skulle vi gärna se nybyggnation av radhus med mindre lägenheter (2-rummare) lämpliga för pensionärer/åldringar eftersom det i byn finns en efterfrågan på dylikt boende. 	<p>Detaljplanen möjliggör både normalt bostadsbyggande och serviceboende på området.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Utvidga området för detaljplan att omfatta området fram till Skutnåsvägen. Friluftsleden som är angiven invid huvuddiket Ådran bör flyttas att gå längs Skutnåsvägen. 	<p>Detaljplanens avgränsning är i huvudsak det område som i högre planerivåer är anvisat som Sundom centrum.</p> <p>Den friluftsled som finns utmärkt i generalplanen märks inte ut i detaljplanens utkastskede, detta eftersom man längs Ådrans kanter behöver ordentligt med utrymme vid regelbundna muddringsarbeten.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Gällande lanskapsplanen anser vi det viktigt att all nybyggnation harmoniserar med det befintliga inom området där det redan finns en blandning från historisk kulturmiljö till byggnader av nyare arkitektur. 	<p>Stråvan med detaljplanebestämmelserna (exempelvis fasadmateriell och färger) är att så bra som möjligt anpassa nybyggnaderna till miljön.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Trafiken genom byn har ökat de senaste åren och för att säkra både skolelevers och åldringars trygghet i trafiken bör situationen ses över. Vid Näsetvägen-korsningen föreslås en rondell samt att en lätt trafikled kunde byggas över området för rekreation- och friluftsanvändning för att åldringar lättare kan röra sig till områdets centrum. 	<p>Förbättrande av trafiksäkerheten läggs till som mål för detaljplanen.</p> <p>Sundomvägen underhålls inte av Vasa stad, då det inte är en gata, beslut som berör planeringen av denna väg tas av Närings-, trafik- och miljöcentralen. När detaljplaneutkastet har varit framlagt kommer mera ingående diskussioner att föras med NTM-centralen om planlösningarna.</p> <p>I detaljplanen reserveras utrymme för Sundomvägens, Skutnåsvägens och Kronviksvägens gatu- och trafikområden så att det i framtiden är möjligt att genomföra lätttrafikleder invid dem. Därtill anvisas en riktgivande rekreativ rutt mellan prästgården och affärsområdet och invid den ett lek- och vistelseområde.</p>
<p>15. Sundom bygdeförening</p>	
<p>Nytt byggande</p> <p>Föreningen hoppas att man i nytt byggande inom planområdet följer en gammal traditionell byggnadsstil från det gamla kulturlandskapet. Nya byggnader, även</p>	<p>Verksamheten i byggnaderna, såsom affär, ställer vissa villkor på planeringen och på grund av dem passar en del av byggnaderna vad gäller dimensionen inte nödvändigtvis ihop med det gamla byggnadsbeståndet på</p>

affärsbyggnader, borde byggas i trä så långt det låter sig göras i dagens moderna samhälle. De nya husen byggs på sådant vis att det ser ut som om dom alltid funnits där.

Trafiken i området

Föreningen anser att planområdet har synnerligen svåra, bristfälliga och farliga trafiklösningar som utan helhetsplanering har utvecklats under en lång tid.

Trafiken genom Sundom centrum har ökat betydligt de senaste åren, det gäller också den tunga trafiken. Det är önskvärt att Vasa stad och de statliga vägmyndigheterna samordnar planeringen så att Sundom centrum får trygga trafikleder.

Detta gäller bl.a. tillfällig parkering då skolelever förs till eller hämtas från skolan, trygga cykelleder, övergångsställen vid lärocentret och museiområdet, liksom fungerande leder mellan servicepunkter (kommande butiker och serviceboende) mm.

Sundom museum

Museet är sedan hösten 2018 i bygdeföreningens ägo. Efter en lång tid av inaktivitet ska museiområdet igen börja fungera som en samlingsplats i byn. Bygdeföreningen arrenderar ett område som omfattar 1760 m² på Myrgrundsvägens högra sida, det vill säga kvarnbacken på vägens västra sida och 2860 m² på vägens östra sida där museet är beläget.

Föreningen använder och ska utveckla den västra delen av området till parkering för museets besökare. Museitomten saknar parkering. Ett publikt tillfälle på området kan med lätthet attrahera 200 personer eller mera.

En skyddsväg mellan de båda enheterna bör anläggas.

OBS! Högsta tillåtna hastighet på vägsträckan från Jakopestået till Kronvikvägens korsning borde sänkas. Där är nu 50 km/tim, lite efter Jakopestået OBS! Bygdeföreningen har i tidigare inlagor efterlyst 40 km/tim vid lärocentret.

Ytterligare önskar föreningen att det i samband med planeringen undersöks om det trekantiga område som staden förfogar över norr om museiområdet, kunde planeras till ett kompletterande parkeringsområde.

”Butik eller köpcenterhelhet”

Planen som ger en enskild affärskedja möjlighet att etablera sig mitt i byn bör också ta i beaktande andra intressegruppers behov.

Föreningarna i byn har ett konkret behov av ett brandbeständigt arkivutrymme. Idag sköter bygdeföreningen om arkivering av byns förenings material i ett hyrt, före detta bankvalv.

området. Strävan med detaljplanebestämmelserna (exempelvis fasadmaterial och färger) är emellertid att så bra som möjligt anpassa nybyggnaderna till den kulturhistoriska miljön.

Förbättrande av trafiksäkerheten läggs till som mål för detaljplanen.

Sundomvägen underhålls inte av Vasa stad, då det inte är en gata, beslut som berör planering av denna väg tas av Närings-, trafik- och miljöcentralen. När detaljplaneutkastet har varit framlagt kommer mera ingående diskussioner att föras med NTM-centralen om planlösningarna.

I detaljplanen reserveras utrymme för Sundomvägens, Skutnäsvägens och Kronviksvägens Kronviksvägens gatu- och trafikområden, så att det i framtiden är möjligt att genomföra lätttrafikleder invid dem.

Den interna trafiken inom kvartersområdena, exempelvis på skolområdet, anges inte i detalj i detaljplanen men trafiklösningar har undersökts samtidigt som möjligheterna till utbyggnad på området har planerats.

Hembygds museets nuvarande parkeringsplats anvisas i detaljplanen som riktgivande på den plats där den redan förverkligats vid den tidpunkt när detaljplanen utarbetas. Parkeringsplatsen finns inte på samma sida om Sundomvägen som själva museiområdet och för närvarande finns ingen trygg förbindelse från parkeringsplatsen till museet. I detaljplanen anvisas en utrymmesreservering invid Sundomvägen och den gör det möjligt att bygga en lätttrafikled väster om Sundomvägen. På det här sättet kan man tryggt ta sig från parkeringsplatsen till övergångsstället vid Näsvägens korsning och via den till museet. I en detaljplan kan endast områdesreserveringar göras, beslut om förverkligande av skyddsväg eller lätttrafikled tas av NTM-centralen.

Vasa stads kommuntekniks trafikplanering har tagit ställning till saken och konstaterat att den bästa möjliga platsen för ett övergångsställe inte är vid hembygds museet.

I detaljplaneutkastet möjliggörs anläggande av en småskalig parkeringsplats på ifrågavarande område. På området kunde t. ex. placeras parkeringsplatser för personer med rörelsehinder.

Strävan är att i detaljplanen möjliggöra flera olika platser för affärsbyggande. Utrymmet på planläggningsområdet är dock begränsat.

I detaljplan bestäms tomtindelning, byggrätt och användningsändamål. På detaljplanenivå bestäms användningsändamålet på en grov nivå, (t. ex. service- och affärsverksamhet), det är inte möjligt att exakt

<p>I centret bör planeras lunchrestauranger och motsvarande funktioner. Detta är av betydelse bl.a. för de invånare som bor på Hemgårdens bostadsområde som befinner sig på gångavstånd från centrum.</p> <p>Centret bör även innehålla reserveringar för utomhusaktiviteter (typ skateramper eller motsvarande), vilket skulle göra helheten mera attraktiv och levande.</p>	<p>fastställa hurudana funktioner eller företag som placeras i byggnaderna.</p> <p>I detaljplaneutkastet anvisas på rekreationsområdet lek- och vistelseområde. där det är möjligt att förverkliga olika verksamheter.</p>
<p>16. Sundom samfällighet</p>	
<p>Konstaterades att utgångsläget för planeringen är lovande och att Sundom samfällighet förutsätter en konstruktiv växelverkan under planeringens gång, samt kontinuerligt informationsutbyte.</p>	<p>Antecknas för kännedom</p>
<p>17. Vaasan Perheravintolat Oy</p>	
<p>Angående den påbörjade planeringen av Sundom centrum vill vi föra fram vårt önskemål. Det är positivt att området utvecklas för framtiden. Vi har drivit Grillo i över 10 år. Vi har startat från noll och har nu etablerat oss på vår nuvarande plats. Vår önskan är att få vara kvar på samma plats och i samma byggnad. Byggnaden är vår egen. Har redan betalt markarbeten, anslutningar och andra avgifter, dyrt att flytta. Vill ha längre hyreskontrakt med staden eller köpa marken.</p>	<p>Ett genomförande av detaljplanen leder till att Grillkiosken Grillo måste flyttas från sin nuvarande plats. I utkastskedet har även sådana alternativ undersökts där Grillo skulle bli kvar på sin nuvarande plats. För att få en affär att på ett vettigt sätt rymmas på tomten, förutsätter dess förverkligande antingen att Grillo flyttas eller att tidigare Waskos byggnad (numera Family Gym) rivs. Med beaktande av helheten är en flytt av grillen tekniskt och ekonomiskt en mera genomförbar lösning. Dessutom håller Planläggningen det som mycket viktigt att det på området kan anvisas förutom en tomt för en affär även andra tomter för affärsbyggande, och därför har önskan varit att enligt detaljplanen göra det möjligt att bevara Family Gym-byggnaden eller att ersätta den med en ny byggnad av motsvarande storlek. Därför har lösningen i detaljplaneutkastet blivit att grillen placeras på en ny plats (två alternativ). Genomförandet av planen förutsätter avtal mellan parterna för att förverkliga en flytt av grillen.</p>